

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

بیمارستان حضرت ولیعصر(عج) اقلید

مسمومیت با مواد مخدر

تهیه کننده: آقای گشتاسبی، کارشناس پرستاری

تاریخ بازنگری: تابستان 1404

منبع: کتاب برونر سودا

شماره سند: PE/P-PH/018/3

Photo: Hamid Reza Niko maram

FARS NEWS AGENCY

مسمومیت با مواد مخدر

مواد مخدر دسته بزرگی از مواد را شامل می‌شوند،

اما موادی که مورد بحث در این ستون قرار می‌گیرد

مواد مخدر از خانواده مرفین است. موادی که به

صورت صنعتی و نیمه صنعتی تولید می‌شوند و

دارای اثراتی مشابه با مرفین هستند.

تریاک ماده‌ای با منشأ طبیعی و قدمتی طولانی در

ایران است. موادی مانند هروئین نیمه صنعتی است،

در حالی که متادون، ترامادول و دیفنوکسیلات از

ترکیبات صنعتی به شمار می‌روند. ایران مسیر

ترانزیت مواد مخدر از افغانستان به اروپاست،

بنابراین بخشی از این مواد در ایران نشست می‌کند!

یکی از مسمومیت‌های رایج در ایران مسمومیت با

تریاک و مشتقات آن است. تریاک به عنوان مسکن

از قدیم الایام استفاده می‌شد، اما کم‌کم این کاربرد

به نوعی استفاده ابزاری تغییر کرده است. بسیاری از

افراد مسن از تریاک برای کنترل دردهای مفصلی

استفاده می‌کنند. کاربردهای دیگری هم که ناشی از

برداشت عامه مردم در کنترل قندخون و تأثیرات آن

در مشکلات جنسی است باعث شده که کاربران این

ماده افیونی بشدت افزایش یابد .

کاربرد

تریاک که ماده اصلی آن مرفین است کاربردهای

پزشکی داشته و برای درمان بسیاری از بیماری‌ها

استفاده دارد. مرفین علاوه بر این که در کنترل درد

کاربرد دارد، باعث آرام‌بخشی در بیمار شده و از

شدت استرس ناشی از درد قلبی می‌کاهد. مرفین

در بیمارانی که دچار ورم در ریه‌های خود شده‌اند به

عنوان درمانی کمکی استفاده می‌شود. این داروها در

سرکوب سرفه، درمان اسهال و انجام بیهوشی

بیماران جراحی نیز کاربرد دارند. مرفین و

مشتقاتش به روش‌های خوراکی، استنشاقی و

تزریقی استفاده می‌شوند. در تمام روش‌های مصرف،

به خوبی جذب می‌شوند. این مواد عموماً در کبد

دچار تغییراتی شده و با ادرار دفع می‌شوند. در دوران بارداری از مادر به جنین منتقل شده و ممکن است نوزاد پس از تولد دچار علائم کمبود یا همان علائم ترک باشد.

علائم و نشانه‌ها

با وجود کاربرد درمانی، استفاده بیش از حد از این ماده، حتی در بیماران نیازمند می‌تواند عوارضی را به همراه داشته باشد. علائم بیمار را می‌توان در چندین بخش دید. در دستگاه عصبی این علائم شامل افت هوشیاری تا حد کماست.

یکی از نشانه‌های مسمومیت با مرفین‌ها

مردمک‌های تنگ است؛ نشانه‌ای که در تشخیص مسمومیت بسیار کمک‌کننده است؛ البته این نشانه همیشگی نیست و بسیاری از مواد صنعتی این خانواده ایجاد مردمک تنگ نمی‌کنند. در دستگاه تنفسی می‌تواند منجر به بروز تنگی نفس یا توقف

تنفسی شود که تأخیر در درمان توقف تنفسی می‌تواند منجر به مرگ مغزی و آسیب‌های غیرقابل برگشت شود. در دستگاه ادراری منجر به احتباس ادرار و در دستگاه گوارش ایجاد یبوست، تهوع و استفراغ می‌کند .

برای شناسایی افراد مصرف کننده از تست‌های ادراری و خونی استفاده می‌شود که تست‌های خونی دقت بیشتری دارد.

برخورد با فرد مسموم

مهم‌ترین اقدام در این بیماران برقراری راه هوایی و در صورت دسترسی به اکسیژن، باید از آن نیز بهره گرفت. بسیاری از بیماران هیچ‌گونه تقلایی برای تنفس نداشته و دچار سیاهی در لب‌ها و پوست خود شده‌اند. برای این بیماران باید سریعاً تنفس مصنوعی شروع شود.

اگر بیمار فاقد نبض است، باید ماساژ قلبی نیز شروع شود. پادزهر مسمومیت به نام نالوکسان شناخته می‌شود که با تجویز وریدی آن تمامی علائم بیمار برمی‌گردد. تجویز این دارو باید توسط پرسنل درمانی و ترجیحاً در بیمارستان انجام شود.